

Izhaja vsak četrtek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Trst, Ul. Martir della Libertà
(Ul. Commerciale) 5/1. Tel. 28-770
Za Italijo: Gorica, P.zza Vittoria
18/II. Pošt. pred. (casella post.)
Trst 431. Poštni čr.: Trst, 11/6464
Poština plačana v gotovini

NOVI LIST

Posamezna št. 30 lir.—

N A R O Č N I N A:
tromesečna lir 350 - polletna lir
650 - letna lir 1250; — za ino-
zemstvo: tromesečna lir 600 - pol-
letna lir 1100 - letna lir 2200.
O g l a s i p o d o g o v o r u
Spedizione in abb. postale 1. gr.

ŠT. 255

TRST, ČETRTEK 4. JUNIJA 1959, GORICA

LET. VIII.

NIKJER ŠE SPORAZUMA MED OBEMA TABOROMA

V ČETRTEM TEDNU BREZUSPEŠNIH RAZGOVOROV V ŽENEVI

Nasprotja se zadnji čas zaostrujejo - Nikita Hruščev pritiska iz Albanije

Mednarodna javnost opazuje zasedanje zunanjih ministrov štirih velesil v Švici s čedalje večjim negodovanjem. Odgovorni državniki, od katerih je odvisno mirno in varno življenje narodov na svetu, ne pridejo namreč nikamor. Že četrty teden ne delajo drugega, kot da v dolgih govorih vsakdo ponavlja svoje zahteve, ki jih nasprotnik zatem označi za nesprejemljive. Kaj eni in drugi hočejo, pa znajo politični opazovalci že zdavnaj na pamet.

Rusi zahtevajo, naj zapadnjaki umaknejo svoje čete iz zahodnega Berlina ter privole v to, da se bivša nemška prestolnica proglasi za svobodno, nevtrarno, razoroženo mesto, zavezniki pa odgovarjajo, da ne bodo Berlina nikdar zapustili, ker so si do zasedbe pridobili pravico z zmago nad Hitlerjem in povrhu s pogodbo iz l. 1949, ki jo je podpisala tudi Sovjetska Rusija. Raje kot da se tej pravici na ukaz Kremlja odpovedo, tvegajo vse in, če bi bilo treba, celo oborožen spopad. V tej stvari je potemtakem sporazum nemogoč.

KOT KMEČKI ŽIVINSKI MESETARJI

Poravnava je izključena tudi v drugih važnih vprašanjih: zapadnjaki zahtevajo na pritisk kanclerja Adenauerja čimprejšnjo zedinjenje obeh Nemčij. O združitvi nemškega naroda v enotno državo naj odloči ljudsko glasovanje, v katerem si bodo prebivalci svobodno izbirali obliko države, njen družbeni red in svoje zunanjepolitične zaveznike. Adenauer je prepričan, da bi v ljudskem glasovanju prodorno zmagal ter mogel kasneje vso Nemčijo priključiti zapadnemu protisovjetskemu taboru.

Jasno pa je, da Rusija po zmagoviti vojni zoper Hitlerja v to ne bo nikoli privolila. Zedinjenju Nemčije načelno sicer ne nasprotuje, a trdi, da čas za to ni še dozorel. Za sedaj, naj se prizna stvarnost ter sklene mirovna pogodba, ki priznava dve obstoječi nemški državi. Stvar obeh samostojnih držav je, da se sprijaznita in s časom sporazumno določita pogoje, pod katerimi naj se izvrši zedinjenje. Sleherno preglasovanje, s katerimi računa Adenauer, je treba izključiti.

Omenili smo samo dve najvažnejši zadevi, o katerih ves svet ve, da jih ni mogoče danes rešiti. To dobro vedo tudi državniki v Ženevi, a kljub temu na javnih sejah že četrty teden venomer ponavljajo svoje za nasprotnika nesprejemljive zahteve. Govore o vsem, samo ne o tistih stvareh, kjer je sporazum mogoč in ga bo treba podpisati, če nočejo, da se ženevsko zasedanje razbije. Neki francoski politik jih je primerjal tistim kmetom, ki so se sestali, da bi prodali,

li, oziroma kupili kravo: zbrali so se že zjutraj v gostilni, se pomenkovali o vsem mogočem, jedli in pošteno pili do večera, samo o kravi ni nihče črnil besede.

UMIK V TAJNA POGAJANJA

Podobno so nekaj tednov ravnali diplomati v Ženevi. Čemu to? Najprej zavoljo propagande. Svetovna javnost naj spozna osnovna načela splošne politike enega in drugega tabora ter presodi, na kateri strani je pravica. Ljudsko mnenje je dandanašnji velika politična sila, katere pritisku se niti diktatorji ne morejo popolnoma odtegniti. Propaganda je zastran tega važno in zelo učinkovito orožje.

Toda diplomati so s časom sprevideli, da s samo propagando svet polagoma le utrujajo, ter sklenili, da končno preidejo k stvari sami. Zato so se začeli shajati na tajne sestanke, od katerih je zdaj edino odvisna usoda ženevskega zasedanja. Sestanki se prirejajo na ta način, da danes povabi na kosilo ali večerjo k sebi nasprotnike Herter, jutri Gromiko ali Selwyn Lloyd, pojutrišnjem Francoz Couve de Murville.

Vsak je pripeljal v Ženevo kuharje iz svoje domovine, ki nudijo gostom najboljše, kar zmorejo, da bi jih dobro razpoložili. Najboljši kuharji pravijo, da so Francozi in Rusi. V tem okviru tečejo zdaj pogajanja, odločilna za usodo človeštva. Medtem so štirje zunanji ministri bili na pogrebu Foster Dullesa ter se sestali z Eisenhowerjem, ki je še enkrat obrazložil, pod kateri

mi pogoji je Amerika edino voljna pristati na »sestaneke najvišjih«, ki naj bi se na zahtevo Nikite Hruščeva priredil po zasedanju ministrov v Ženevi.

RAZGOVORI V OBLAKIH

Eisenhower je dejal, da se ne bo udeležil sestanka s Hruščevom, ako se v Ženevi ne doseže tak sporazum, ki daje čvrsto upanje, da bo tudi »sestaneke najvišjih« uspešen in ne iznova le gola propaganda. Po razgovoru z Eisenhowerjem so se štirje ministri vračali v Evropo na skupnem letalu, na katerem so si takoj začeli izmenjavati misli.

Prvič v zgodovini se je primerilo, da so diplomati imeli sestanek v zrakoplovu, drvečem z blazno brzino v višini 5000 metrov čez ocean. Ker je v letalu bilo zelo vroče, so zunanji ministri slekli jopiče in razpravljali v privihanih srajcah. O tem sestanku lahko res trdimo, da je tekel dobesečno »na najvišji ravni«. In zdelo se je, da je bil koristen, ker so štirje ministri ob pristanku v Ženevi izjavili, da so z njim zadovoljni.

Toda splošno upanje, da se ženevsko zasedanje približuje vsaj delnemu sporazumu, se je kmalu razdrlo. Med zastopniki obeh taborov so spet izbruhnili prerekanja. Gromiko obtožuje zdaj zapadnjake, da so zahodni Berlin spremenili v vohunsko in propagandno središče Atlantske zveze zoper Sovjetsko Rusijo in zato ponavlja zahtevo, naj zavezniki umaknejo svoje čete.

Nikita Hruščev v Albaniji

Slične bojovite strune ubira tudi Hruščev, ki se še vedno nahaja v Albaniji. V raznih govorih ni napadel le Italije in Grčije, ker nameravata zgraditi na svojem ozemlju odstrelišča za ameriško atomsko orožje, temveč se je z vso odločnostjo zagnal tudi na splošno proti politiki »zahodnih imperialistov«. Da je to v skladu z njegovim prepričanjem, ve ves svet, vprašanje je le, zakaj je napade obnovil ravno v najbolj kočljivem trenutku pogajanj v Ženevi.

Tita in Jugoslavijo je to pot pustil na miru. Morda zavoljo tega, ker je tudi Jugoslavija, kot vemo, nasprotna graditvi odstrelišč v Italiji, morda pa hoče zboljšati odnose z Jugoslavijo in k temu nagniti tudi albanskega stalinovca Enver Hodžo. Kaj Hruščev z Jugoslavijo resnično namerava, za sedaj ni še jasno.

Nadvse jasno je danes le to, da je smatral za umestno in pametno povečati med ženevskim zasedanjem očitke in obtožbe pro-

ti zapadnjakom. Posledica je bila, da je ameriško zunanje ministrstvo protestiralo in da se Herter pripravlja postaviti Gromiku rok, do katerega se mora ženevski sestanek na vsak način, z uspehom ali neuspehom, zaključiti.

ALI SE BO VSE RAZBILO?

Mnogi črnogledi sklepajo iz tega, da je usoda ženevskega zasedanja zapečaten. Mi nismo tega mnjenja. Preveč je namreč Hruščev zadnje čase ponavljal, da bo zasedanje »uspelo«, in dal tudi sovjetskemu časopisu navodilo, naj obvešča v istem smislu rusko javnost. Iz tega izhaja, da Hruščev želi brezpogojno »sestaneke najvišjih« in da bo moral zato plačati primerno ceno. Njegovi in Gromikovi napadi so samo pritisk na zapadnjake, da bi bila cena čim nižja.

Gromiko bo napadalen in nepopustljiv, dokler bo mogel, v poslednjem trenutku se

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

Nedelja, 7. junija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — kronika 7 dni v Trstu; 15.40 Zbor iz Globasnice; 17.00 Brez zame-re, igra v 3 dej. (L. Pirandello - M. Javornik). Igra-jo člani RO; 21.00 Pesniki in njih stvaritve: Srečko Kosovel; 22.10 Mala antologija slovenske vokalne glasbe.

Ponedeljek, 8. junija, ob: 18.00 Radijska univer-za — Tone Penko: Iz življenja tujih ptičev — »Pu-šćavska kokoška«; 18.10 Koncert kvarteta Radio Trst — Mozart: Godalni kvartet v C-duru, K. 465; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Giacomo Puccini: Gianni Schicchi, opera v 1 dej.; ork. Ital. Radiotelevizije; 22.00 Mala literarna oddaja.

Torek, 9. junija, ob: 18.00 Z začarane police — Edvard Martinuzzi: »Raztrgani čevljički«; 18.10 Sim-fonični koncert, ki ga vodi Samo Hubad in Jakov Cipci s sodelovanjem pianiste Jelke Suhadolnik-Zalokarjeve — izvaja ork. Slov. filharm.; 21.00 Ob-letnica tedna — Boris Mihalič: »100-letnica smrti kneza Klementa Metternicha«; 22.00 Umetnost in življenje — »Dunajsko kulturno pismo«, poroča M. Javornik; 22.15 Koncert baritonista Konrada Orozi-ma, pri klavirju Gojmir Demšar.

Sreda, 10. junija, ob: 12.55 Orkester Andre Koste-lanetz; 18.00 Radijska univerza — Luigi Volpicelli: Poklicna usmeritev — »Strokovna usmeritev kot družbeni činitelj«; 18.30 Dalmatinske narodne pesmi; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 21.00 Tri sestre, drama v 4 dej. (Anton Pavlovič Čehov - Av-gust Pirjevce). Igrajo člani RO.

Četrtek, 11. junija, ob: 18.00 Z začarane police — Ivanka Cegnar: »Vremenski možiček«; 19.00 Sola in vzgoja — Marija Kržič: »Sodobna zaščita sirot«; 21.00 Iz življenja Indijancev — Vili Hajdnik: Ljube-zen pri Indijancih; 22.00 Iz sodobne književnosti — Osvlado Ramous: Sodobna jugoslovanska poezija, ocena Vinko Beličič; 22.15 Zborovska glasba Ubal-da Vrabca.

Petek, 12. junija, ob: 18.00 Radijska univerza — Janko Košir: Razvoj in pomen gozda — »Gozd in prvi človek«; 19.00 Širimo obzorja — Stari znanci: »Reklamni lepak« (Saša Martelanc); 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.20 Slovenske ritmične po-pevke; 22.00 Znanost in tehnika — »Sodobna em-balaža predmetov široke potrošnje« (Miran Pavlin); 22.15 Samospevi Petra Iljiča Čajkovskega; 22.30 Komorni koncert Zagrebškega godalnega orkestra, ki ga vodi Boris Papandopulo.

Sobota, 13. junija, ob: 15.00 Gounod: Faust, ba-let iz opere; 16.00 Novelist tedna; 17.30 Velika de-la slavnih mojstrov; 18.00 Oddaja za najmlajše — Žalost in veselje, radijska slikanica (Andrejčkov Jo-že - Mirko Javornik). Igrajo člani RO; 19.00 Sesta-nek s poslušalkami; 20.40 Zbor Ljubljanski zvon; 21.00 Polnoč z junakom, radijska igra (Sergio Pao-lini - Stelio Silvestri). Igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 7. junija, nedelja: 3. pobinkoštna, Robert
- 8. junija, ponedeljek: Medard, Viljem
- 9. junija, torek: Primož in Felicijan
- 10. junija, sredo: Marješa, Bogomil
- 11. junija, četrtek: Barnaba, Feliks
- 12. junija, petek: Janez Fakundski
- 13. junija, sobota: Anton Padovanski

MESTO LAVINIUM

Okoli 20 km južno od Rima sta dva sta-rinoslovca odkrila pri kraju Pratica del Ma-re v ondotni šotasti zemlji ostanke pogan-skega svetišča, zidanega iz opeke. Preiska-va je dognala, da gre za tempelj iz 6. ali 5. stoletja pred Kristusom, ki je stal v staro-davnem mestu Lavinium. Tako so obenem ugotovili, kje se je nahajal Lavinium, o ka-terem je znano, da je bil prej sezidan kot Rim. Jugoslavija ima tudi mesto, starejše od Rima, in sicer je to Hvar v Dalmaciji, ki so ga Grki imenovali Faros, kar se lah-ko še danes čita na mestnih vratih.

Poizkus, ki ni važen le za znanstvo

Prejšnji četrtek so Amerikanci z izstrel-kom poslali v vesolje dve opici, ki sta po 2.400 km dolgi poti spet živi pristali na zem-lji. Povzpeli sta se do višine 500 km in le-teli z blazno hitrostjo 10.000 km na uro, ta-ko da je njuna pot trajala le četrt ure.

Namešeni sta bili v konici izstrelka, ki je tehtal okrog 100 kg in ki so ga pognali v vesolje s polotoka Floride, našli pa v morju pri Malih Antiljah.

Poizkus je silno važen, kajti tokrat se je človeku posrečilo poslati v vesoljstvo dva se-salca, ki sta se živa vrnila na zemeljsko oblo, tako da izvedenci zdaj lahko natančno ugo-tove spremembe in posledice, katere so med poletom nastale v njunem organizmu. Zelo važno je nadalje, da so strokovnjaki s pre-cejšnjo natančnostjo predvideli mesto, kjer bo konica pristala, ter da jo je bilo mogoče nepoškodovano spet dobiti v roke. Ko se je izstrelak ponovno bližal zemlji, se je zdelo, kot da bi se bila utrnila kaka zvezda; in ko je že bil v morju, je od sebe dajal svetlika-joče se znake, tako da ga je vojna ladja, ki je plula v bližini, lahko po poldrugi uri dela potegnila na krov.

Opici so spravili v posebni kletki ter ju z letalom odpeljali v Ameriko.

S temi poizkusi hočejo ameriški strokov-njaki doseči, da bo nekega dne tudi človek

Nacionalistična Avstrija

Dogodki zadnjega časa dokazujejo, da po-staja Avstrija zelo nemirna dežela. Najprej je zašla v navzkrižje z Jugoslavijo, ker je odrekla slovenski in hrvatski manjšini pra-vice, zajamčene drugorodcem v mirovni pe-godbi, nato se je hudo sprla še s sosedno Češkoslovaško.

Dovolila je, da so sudetski Nemci, bivši češkoslovaški državljani, priredili na Duna-ju velikansko zborovanje, na katerem so tu-di avstrijski ministri in sam Raab ostro na-padali češkoslovaško republiko. S pristan-kom dunajskih oblastev so se zborovanja udeležili tudi odposlanci Paveličeve bedne »hrvatske vlade v inozemstvu«, s čimer je Avstrija spet izzivala in žalila Jugoslavijo.

Namesto da bi jo uradni protesti sosedov spametovali, dunajska vlada še ne dà miru, saj beremo, da se bodo zdaj sestali v Salz-burgu še predstavniki »podonavskih Nem-cev«, med katere spadajo tudi bivši jugoslo-vanski državljani. Ti so se morali izseliti, ker so med vojno sprejeli v pretežni večini nemško podaništvo ter se z orožjem v roki borili v sklopu Hitlerjeve armade proti Ju-goslaviji.

Z nameravanim zborovanjem se bodo na-sprotja z Jugoslavlani še poglobila ter razši-rila še na Ogrsko in Romunijo. Kaj hočejo voditelji »nevtralne« Avstrije s to politiko doseči, je prava zagonetka.

INDUSTRIJA JUGOSLAVIJE

Od leta 1939 do danes, to je v dveh deset-letjih, se je v prej poljedelski Jugoslaviji in-dustrija močno razmahnila. V Sloveniji, Hr-vatski in Srbiji se je proizvodnja več ko po-trojila, še bolj pa v Bosni-Hercegovini, Ma-kedoniji in Črni Gori. V tej poslednji, kjer je pred vojno industrijskih podjetij bilo ze-lo malo, tako da so se prebivalci morali zelo izseljevati, se je proizvodnja domala pode-vektorila.

lahko potoval v vseмирje in se srečno vrnil na zemljo. Vse služi hkrati v vojaške name-ne, saj je prav ta poskus zgovorno dokazal, da imajo tudi Amerikanci izstrelke, ki s sko-raj 100% natančnostjo lahko zadenejo tudi nad 2.000 km oddaljen cilj.

Zavest, da tako sovjeti kot Amerikanci raz-polagajo z enakim orožjem, je danes edino jamstvo za mir v svetu ter obenem razlog, da se morajo vsi spori med državami reše-vati s pogajanjem in ne s silo.

Še ena država

V torek se je rodila v južni Aziji spet sa-mostojna država. To je Singapur z bližnjimi otoki, ki so bili od leta 1819 do danes pod angleško oblastjo. Singapur šteje 770.000 prebivalcev in je najmočnejša pomorska trd-njava na svetu. London je pristal na to, da se iz kolonije spremeni v državo z lastnim parlamentom in lastno vlado. Singapur osta-ne pa v sklopu Britanske skupnosti narodov (Commonwealth) ter prepušča Londonu vodstvo svoje zunanje politike in skrb za vojaško obrambo dežele.

Dogodek nam iznova dokazuje, kako sr-vsepovsod kolonialno gospostvo ruši ter um-ka politični samostojnosti narodov.

NAJBOGATEJSE LEŽIŠČE NAFTE

V bližini Siska so izsledili najizdatnejše vrelece petroleja v Jugoslaviji. Strokovnjaki trde, da bo odkritje omogočilo izčrpati iz zemlje dvakrat več nafte, kot bi jo morali po načrtih v letu 1961. Geološka raziskova-nja so dognala, da mora kriti zemlja v sebi precej petrolejskih ležišč tudi v drugih po-krajinah: zato bodo začeli iskati nafto že letos v Istri, v okolici Zadra in na več krajih vzdolž Drave.

TUDI FAŠISTOM NAJ BO ODPUŠČENO

Zakon o pomiloščenju za politične zločine, izvršene med leti 1943 do 1946, je naletel pri sami vladi na različna mnenja. Senatna ko-misija je bila namreč mišljenja, naj velja pomilostitev le za člane redne vojske in par-tizanskih oddelkov in ne za fašiste Mussoli-nijeve republike. Pravosodni minister Go-nella je pa v Palermu izjavil, da mora biti prizaneseno vsem, torej tudi fašistom. De-mokrščanski minister se je tako odločno za-vzel za črnosrajčnike prejkone zato, ker so na Siciliji — volitve.

VOZNINE SE ZVIŠAJO

Minister za promet Angelini je napovedal, da bodo voznine na vlakih od 1. julija dalje povišane, ker da so danes že tako med naj-nižjimi na svetu. Če bi jih Italija hotela iz-ravnati tistim v Švici, bi železnice imele 80 milijard prebitka, tako pa imajo 37 milijard zgube. Voznine je treba zvišati v prvi vrsti zaradi večjih plač železničarjem.

Ženevski razgovori

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo pa »vdal«. Zdi se, da se bo sporazum med obema taboroma, če se ne varamo, sklenil približno na tejle osnovi: zapadne čete ostanejo v zapadnem Berlinu, zavezni-ki ohranijo iste pravice, kot so jih imeli doslej, in vsa zadeva se izroči obenem z ostalimi važnimi vprašanji v dokončno re-šitev bodočemu »sestanku najvišjih«.

Pred volitvami na Siciliji

To nedeljo bodo na Siciliji deželnozborske volitve, katerih izid pričakuje s skrajno napetostjo vsa Italija. Odkar se je Silvio Milazzo sprl s Kršč. demokracijo in postavil samostojno listo, se namreč v Rimu boje, da se na Siciliji ponove slični dogodki kot v Dolini Aoste. demokracija je v nevarnosti, da zgubi na otoku vodilni položaj ter s tem doživi največji poraz v povojni dobi.

Da to prepreči, je poslala v volilni boj svoje najboljše glave. Največjo in najučinkovitejšo pomoč ji pa nudi nadškof v Palermu kardinal Ruffini, ki je zastavil zoper Milazza ves svoj vpliv in tudi organizacijo Cerkve.

»Žalosti me vselej, kadar sem prisiljen bojevati se za volilno zmago ene skupine,« je dejal kardinal dopisniku dnevnika Corriere della Sera L. Barziniju. »Saj so navsezadnje vsi moji otroci. Vsi so dobri katoličani in tisti, ki niso, bi lahko spet postali.« Milazzo se je tudi letos udeležil procesije sv. Rešnjega Telesa, dasi ni bil vabljen. Kot načelnik deželne vlade je korakal nedaleč od kardinala. Med obhodom mu je nadškof šepnil: »Navzlic vsemu Vas ljubim. Oglasite se kaj pri meni.«

O Milazzu gre vsepovsod glas, da je velik poštenjak in nepodkupljiv značaj. Kardinal Ruffini mu je kljub temu napovedal boj. Barzini piše, da je zoper njegovo listo mobiliziral celo redovnike in redovnice, ki hodijo od hiše do hiše prepričevati družine, naj glasujejo za demokristjane.

Koga zadene krivda?

Kot glede Doline Aoste se mora seve vsak vesten in pošten človek vprašati tudi glede Sicilije, kdo je kriv, da so se katoličani razcepili in da je znatno število vernikov prišlo v očitni spor s cerkvenimi oblastvi. Vprašati se mora zlasti zato, ker je do pred nekaj leti vladala v Kršč. demokraciji največja sloga in so rimske vlade potrošile za Sicilijo silne zneske, ki gredo v milijarde. Kako, da ni ves denar nič pomagal?

Vzroki so raznoliki. Najprej se denar ni vselej pošteno upravljal. Po otoku se je razpasla podkupljivost. Postopno industrializacija zaostale dežele so večkrat izvajali tako, da so poklicali na Sicilijo podjetnike s severa, ki so gledali le na svoj dobiček: v nove tovarne so često pripeljali stare in odrabljene stroje ter delavcem dajali prenizke plače.

Komunistični prvak Togliatti je v nedeljo na shodu v Palermu pozval demokristjane, naj odgovore na tile vprašanji: Zakaj prejema specializiran delavec v palermških ladjedelnicah 70 lir na uro manj kot njegov stanovski tovariš v Sestri ali Anconi? Zakaj dobiva sicilijanski kmečki delavec skoro za polovico manjšo plačo kot njegov tovariš v Padski dolini?

Politični upor na Siciliji ima torej tudi izrazito socialno ozadje. Povrh vsega je Fanfani v Kršč. demokraciji na otoku spravil skoro na vsa vodilna mesta svoje ljudi, ki so potisnili v ozadje dotedanje sposobne domače politike. Milazzo izjavlja, da taka rimska diktatura ponižuje človeško dostojanstvo Sicilijancev.

Da so vsi ti dogodki voda na mlin komunistov, je jasno, a kdo je to zakrivil? Kako bodo nedeljske volitve končale, ne vemo.

MONARHIJE V ZATONU

Med japonskimi visokošolci so razpisali poizvedovanje, katera oblika države jim najbolj ugaja. Večina se je izrekla za republiko. Še l. 1945 jih je bilo 96 odstotkov za cesarstvo. Danes je torej celó na Japonskem, kjer so cesarja vselej po božje častili, blišč vladarske krone otemnel. Demokracija zmaguje tudi v Aziji.

LEPA NAPOVED

Profesor Lasswell z ameriške univerze Yale je preiskal celo vrsto oseb v Združenih državah. Preučevanja so ga privedla do sklepa, da bo v prihodnjem rodu samo ena od sedmih oseb popolnoma zdrava in normalna. Zares krasen pogled nam odpira profesor Lasswell v bodočnost človeštva!

»SAME LAZI«

V Nemčiji so obsodili na 2 leti ječe vodjo novih nacistov Roberta Kremerja. V svojem tedniku je zagovarjal politiko Hitlerja in označil za golo izmišljotino celó pisanje o koncentracijskih taboriščih in sežiganju Judov v plinskih pečeh. Takih Kremerjev, ki taje resnico, čeprav so jo na svoji koži doživeli milijoni ljudi, je na žalost dosti tudi pri nas in v vsej Italiji. Še malo manjka, pa bodo fašiste in njihove podrepnike proglasili za nedolžne ovčke.

Koliko nas je

Po podatkih Organizacije združenih narodov je konec leta 1958 bilo na svetu 2 milijardi 800 milijonov duš. Nad polovico človeštva živi v štirih državah: Kitajska ima 640 milijonov prebivalcev, Indija 400, Sovjetska zveza nad 200 in Združene države Amerike 170 milijonov.

Od celin je na prvem mestu Azija, kjer je danes več kot polovica človeštva, na zadnjem pa Evropa s 14% prebivalcev zemlje. Vsako leto se človeštvo pomnoži za 45 milijonov duš, vsako uro za nad 5.000, vsako minuto za 85.

Najbolj obljudeni so nekateri otoki, kot Malta in Bermude (v Atlantskem oceanu), kjer živi 500 oseb na enem kv. kilometru, najmanj pa Avstralija in Groenlandija. V Evropi živi povprečno 84 oseb na enem kv. kilometru.

Največ rojstev je v Afriki in latinski Ameriki, najmanj pa v Evropi.

Guatemalski nadškof Rosell Y Arellano

Nemška Herder-Korrespondenz Orbis Catholicus je maja prinesla članek, ki ga je vredno in potrebno omeniti. V njem seznajata nemško javnost s pozornostjo vzbujajočim govorom guatemalskega nadškofa o pravem in lažnem protikomunizmu, katerega je cerkveni dostojanstvenik imel oktobra 1958 na »Protikomunističnem kongresu« v Guatemali.

»Obračam se na vas,« je med drugim dejal, »ki se kot možje dobre volje borite zoper največje zlo, katero tare svet, komunizem. Ne obračam se na politične protikomuniste, kajti ti so protikomunisti iz prilagodljivosti in koristoljublja. Tudi nočem govoriti s tistimi protikomunisti, kateri menijo, da se da komunizem izkoreniniti z bajoneti in naglim sodom, niti s tistimi, ki istovetijo protikomunizem z izkoriščanjem delavcev in kolonov...«

GORJE FARIZEJEM!

»Gorje tistim protikomunističnim farizejem,« je nadaljeval škof, »kateri si prizadevajo samo za to, kako bi si zavarovali svoje dohodke, omadeževane s krvjo in solzami delavskih družin. Gorje tistim, katerih nevredno socialno ravnanje rodi stotine komunistov... Upam, da niti eden njih ne sedi v tej zborovalnici.«

»Obračam se na ljudi dobre volje, kateri se hočejo spoprijeti s komunisti v poštenem in ne demagoškem boju. Ta, ki vam govori, ponavlja že več kot 15 let, kako se je treba s komunizmom bojevati. Naj Bog obvarje, da bi ta šod sestavljal liste in spet liste o sopotnikih in na pol komunistih — rajši naj se loti zla pri koreniki...«

Škof je govoril o razmerah v južni Ameriki, toda njegove besede so načelno važne tudi za druge dežele v svetu. »Vi zapravljate svoj čas,« je vzkliknil, »ako ne postavite v središče razpravljanja vprašanja, kako boste pomagali vsem proletarcem gospodarsko, kulturno in versko iz njihove bede...«

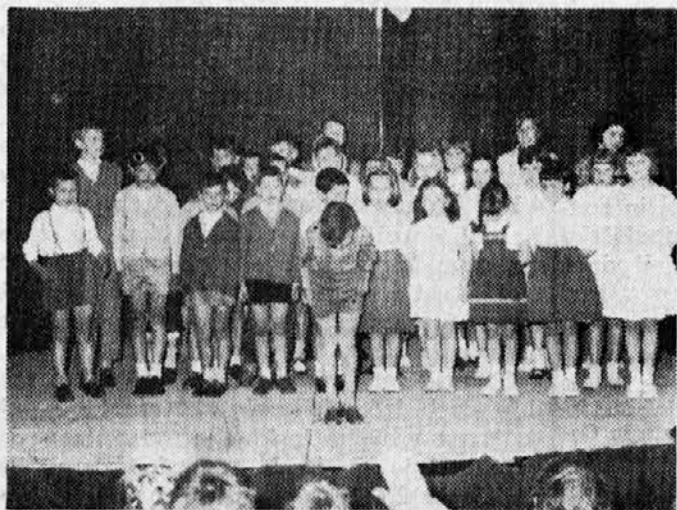
SOCIALNA PRAVIČNOST

»Če si ne pokličete v zavest,« je škof poudaril, »da je južna Amerika ogrožena od komunizma zaradi tega, ker bogatini, veleposestniki in industriji, (ki se imenujejo protikomunisti) dajejo ljudem bešne plače, zahtevajo pa oderuške cene za živila, razno blago in stanovanja, če si tega ne priključite v zavest, boste sokrivi prodiranja komunizma, čeprav menite, da se zoper njega bojujete.«

»Nikar ne bodite ogorčeni zastran mojih strogih besed, toda zaslepljenost velikega števila lažnih protikomunistov mi nalaga, da vam kot škof govorim brez ovinkov in obzirov in brez laskanja. V boju proti marksizmu vodi samo ena pot do uspeha: socialna pravičnost, ki jo je pa mogoče uresničiti le s prepovedjo krščanskega življenja. Gospod naj vam razsvetli duha in okrepi srce, da spoznate, kako se boj proti komunizmu ne more voditi z napihnjanimi demagoškimi besedami, marveč z deli socialne pravičnosti in z božjo pomočjo. Spomnimo se psalmistovega izreka: Če Bog ne varuje mesta, se čuvaji zaman trudijo!«

Kulturno zbližanje

V soboto sta Sovjetska zveza in Zapadna Nemčija podpisali v Bonnu dogovor o kulturnem in znanstvenem sodelovanju. Pogodba, ki je veljavna za dve leti, predvideva tudi medsebojno izmenjavo glasbenih, dramskih in športnih prireditev ter industrijskih in trgovinskih razstav. Sporazum so sklenili kljub »železni zavesi« in čeprav loči Adenauerjevo Nemčijo in Rusijo Nikite Hruščeva nepremostljivo politično nasprotje.

Solski zbor iz Trebč na letošnji prireditvi

Tržaškega

TRŽASKI POKRAJINSKI SVET

Na izredni seji tržaškega pokrajinskega sveta, ki je bila v ponedeljek, je predsednik prof. Gregoretti spregovoril o proračunu našega ozemlja, katerega je vlada namerala zmanjšati od prvotnih 22 na 12 milijard lir. Predsednik je izjavil, da je že poslal v Rim več protestnih brzojav, v katerih je zahteval, naj ostane proračun neokrnjen. Da bi pa to zahtevo bolje podkrepil, je predlagal, naj svet izglasuje posebno resolucijo, ki naj ponovno opozori vlado, da je zaradi stiske tukajšnjega gospodarstva nemogoče pristati na krčenje izdatkov v proračunu generalnega komisariata.

Prof. Gregoretti je sporočil, da znaša letošnji proračun Tržaškega ozemlja 18 milijard in 300 milijonov lir, se pravi 3 milijarde in 700 milijonov manj kot lani. Komunistični svetovalec dr. Weiss pa je pripomnil,

Pomagajte Cvetki!

Prejeli smo:

»Bili smo v štirih, oče, mati, sin in hči. Sin je moral zaradi brezposelnosti v Avstralijo. Ostali smo v treh. Pred letom dni pa je nad nas treščila strahovita nesreča. Sedemnajstletna hčerka je lani v juniju pri kopanju skočila v plitvo vodo in si zlomila hrbtenico. Skoraj leto je od tedaj, odkar naša draga Cvetka leži nepremična na postelji v tržaški glavni bolnišnici. Kar smo imeli, smo zanj dali, toda sredstva delavske družine so skromna in so že pošla. Zato nam ne preostane drugega, kot obrniti se na velikodušnost Tržačanov, ki so v takih primerih že tolikokrat priskočili potrebnim na pomoč.

Tržaški zdravniki, k zdravijo našo Cvetko, so storili, kolikor je bilo v njihovih močeh, žal brez večjega uspeha. Svetujejo nam pa, da bi jo poslali na zdravljenje v Bolonjo. Zato se obračamo na vse Tržačane, da s svojimi bogatejšimi ali skromnejšimi prispevki pomagajo naši dragi Cvetki ponovno v življenje.

Prepričani smo, da upi našega dragega otroka ne bodo zaman.

Oče in mati
Peter in Josipina Ipavec
Trst - Lonjerska cesta, 49

Prošnjo prav radi priobčujemo in smo prepričani, da se ji bodo odzvali vsi dobri ljudje. Naj tu še povemo, da smo Cvetko tudi osebno poznali, ker je bila zaposlena v tiskarni Graphis, kjer se tiska Novi list in kjer so jo zaradi njene pridnosti in ustrežljivosti vsi radi imeli.

Prispevke sprejema tudi uprava Novega lista v Trstu, ul. Martiri della Libertà 5/1, in sicer vsak delavnik od 9. do 13. ure.

DOSLEJ SO ZA CVETKO PRISPEVALI:

Uredništvo in uprava Novega lista Lir 15.000; Tiskarna Graphis Lir 5.000; Kolektiv tiskarne Graphis: Stavar Jure Lir 3.000, Civardi Aleksij 1.000, Brus Aldo 300, Ščuka Vera 2.000, Blažina Lizi 1.000, Brus Franc 1.000, Jamšek Neva 1.000, Prelec Pino 1.000, Vremec Rinaldo 500, Suban Ernesto 1.000, Raubar Emil 1.000, Gruden Srečko 500, Jankovič Bruno 500, Lovrečič Zorko 1.000, Kollwitz Salvatore 1.000, Hrovatin Cveto 2.000, Moženič Sergij 1.000, Gorkič Ivan 1.000, Širca Stanko 500, Spanger Zoran 500, Stupar Vinicio 1.000, Gustinčič Zofija 1.000, Kravs Drago 1.000. Skupaj Lir 43.300.

da to ni točno, kajti v omenjeni vsoti je vključenih tudi 6 milijard in 300 milijonov, ki so bili svoj čas Trstu nakazani s posebnim zakonom. Resolucija, ki jo je predlagal predsednik Gregoretti, je bila sprejeta glasno.

Z večino glasov je nato bil izvoljen za novega odbornika republikanec Bazzarro. Ta je prevzel mesto bivšega odbornika dr. Franceschinija, kateri je odstopil, ker je nastopil novo službo izven Trsta.

Cerovlje:

TEŽAVE Z NOVO ŠOLO

Ko je že vse kazalo, da se bo naša nova šola pričela v najkrajšem času graditi, smo zvedeli, da je bil začetek zidanja nenadno odložen. Tehnični urad v Trstu (Genio Civile) je namreč v zadnjem trenutku ugotovil, da mora za gradnjo šole izdati dovoljenje še gozdna uprava, češ da bo novo poslopje sezidano v gozdu.

Gre, kot znano, za borov gozdiček ob cesti Vižovlje — Mavhinje, toda na prostoru, kjer bi bila postavljena šola, bi bilo potrebno posekati le okrog osem borovcev, čemur zdaj nasprotuje gozdna uprava.

Zdi se pa, da bodo tudi to težavo odpravili, in sicer tako, da bodo poslopje zgradili nekaj metrov nižje (v smeri proti Sosljanu), kjer raste manj dreves. S to rešitvijo se baje strinja tudi gozdna uprava, tako da bi podjetje lahko v nekaj dneh pričelo z deli.

Trebče:

USPELA ŠOLSKA PRIREDITEV

V tukajšnjem Ljudskem domu je bila prejšnjo nedeljo prireditev, ki so jo ob zaključku pouka uprizorili naši ljudskošolski otroci. Za prireditev je bilo med starši in prijatelji mladine veliko zanimanja, saj je bila dvorana nabito polna. Na sporedu je bilo petje šolskega zbora, balet in Bevkova trodejanka Bedak Pavlek, pri kateri so sodelovali domala vsi učenci. Prostor nam ne dovoljuje, da bi poimensko omenili najboljše mlade igralce, vendar lahko rečemo, da so vsi nastopajoči dobro izvedli svoje vloge.

Učiteljstvu in učencem čestitamo za uspešno prireditev in se jim zahvaljujemo za prijetno urico, ki smo jo preživeli v njihovi sredi.

Mavhinje:

NASI OTROCI NA ODRU

Mavhinjski osnovnošolski otroci so se v nedeljo poslovili od pouka s prireditvijo, ki je privabila v dvorano g. Terčona skoraj vse starše in tudi precejšnje število prijateljev mladine.

Udeležence je najprej pozdravila učenka Sonja Legiša, nato so učenci nižjih razredov nastopili s prizorčkom Nevenka in sonce. Šolski pevski zbor je zatem odpel štiri pesmi, po katerih smo pa še slišali duet

POROKA

Dne 2. junija sta stopila v cerkvi sv. Duha na Goriškem gradu v jarem svetega Luke gđc. Janka Plahuta iz znane narodnozavedne družine iz Gorice ter dr. Igor Gruden, odvetnik v Trstu. Kolegice in kolegi iz Krožkov slov. izobražencev v Trstu in Gorici jima pristrčno čestitajo in želijo obilo uspehov v novem življenju.

Cestitkam se pridružuje uredništvo Novega lista ter številni prijatelji in znanci iz Trsta in Gorice.

Marice Santini in Darka Sušteršiča, ki sta zapela pesem Rdeči sarafan. Sledil je lep balet, za njim pa so učenci nastopili z enodejanko Zamorec. Na koncu je spet prišel na oder pevski zbor, ki je ubrano zapel štiri narodne pesmi.

Občinstvo je vse mlade igralce in pevce pozdravilo v burnim ploskanjem, s čimer se je zahvalilo tudi učiteljstvu, ki ima največ uslug, da je letošnja prireditev dobro uspela.

OBVESTILO KMETOVALCEM

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da so v teku priprave za brezplačno razdeljevanje žita kmetovalcem, ki so zaradi suše spomladi leta 1958 delno ali popolnoma zgubili pridelek krme.

Vse občine na Tržaškem so prejele posebne obrazce, na katerih bodo kmetovalci prijavili škodo. Obrazce morajo občine vrniti Kmetijskemu nadzorništvu do 20. junija. Kmetovalci naj zato čimprej izpolnijo obrazce, da jim ne zapade rok.

Natančnejša pojasnila dobite na Kmetijskem nadzorništvu v Trstu, ul. Ghega 6/L, ali na občinskih uradih.

Beneška

IZ ŠLENARTA

Novoporočencema Božu Kjeku iz Hraštovja in Silviji Bukovac iz Topolovega, ki sta si pred kratkim obljubila večno zvestobo, želimo vaščani, prijatelji in znanci obilo sreče in božjega blagoslova v novem življenju.

Pred kratkim je umrla 62-letna Emilija Trušnjak iz Kjabaja, ki je bila omožena v Dolenjanem. Dne 15. maja je umrla tudi 74-letna Alojzija Černetič - Penkorjeva iz Gorenje Mjerse. Pokojnicama naj sveti večna luč, njunim sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje.

IZ NEM

Neme spadajo med največje občine v furlanski pokrajini in se nahajajo med Čedadom in Cento. Nekoč je bil v tej občini gospodarski položaj še kar dober, saj pred 30 leti še skoro ni poznala izseljevanja. Danes je pa občina ena najbolj zanemarenih in zapuščenih v zapadni Beneški Sloveniji.

Za druge svetovne vojne so nacisti in fašisti Neme popolnoma požgali. Stotine prebivalcev so Nemci odpeljali v koncentracijska taborišča, od koder se večji del ni vrnil domov. Mnogi občani so se med vojno zatekli v razne kraje v Furlaniji ali pa k bratom v vzhodni Beneški Sloveniji.

Po osvoboditvi so se ljudje vrnili med pogorišča in začeli počasi graditi nove hiše. Upali so, da jim bo nova vlada pomagala pri obnavljanju domov, a so bili razočarani. Še danes, ko je že preteklo 14 let od konca vojne, vidimo v Nemah desetine požganih domov, ki jih ubogi ljudje niso mogli popraviti. Revščina raste iz dneva v dan in izseljevanje se trajno veča.

Po ljudskem štetju iz leta 1921 je štela občina 6.117 prebivalcev, danes pa jih ima le 4.391. Tridesetodstotni padec prebivalstva v 30 letih dovolj zgovorno priča, kakšno obupno gospodarsko stanje vlada v občini. Pri tem si velja zapomniti, da je število prebivalcev furlanske pokrajine v istem razdobju naraslo za skoro 10 odstotkov.

Občinski poglavarji se sicer nekoliko trudijo, da bi izboljšali položaj Nem, ki je največja vas v občini in kjer je tudi županstvo. Leta 1921 je vas imela 3.380 duš, danes jih ima le še 2.472; zanjo misli županstvo potrošiti 20 milijonov lir. Toda v to občino

GORISKI POKRAJINSKI ODBOR

V torek predpreteklega tedna je goriški pokrajinski odbor imel sejo, na kateri je v glavnem razpravljalo o vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu prihodnje seje pokrajinskega sveta.

Nato je rešil še nekatera upravna vprašanja. Tako je sklenil prispevati 750 tisoč lir za zatiranje muh v poletnih mesecih, ker so nevarne zaradi prenašanja raznih nalezljivih bolezni. Ta znesek bo pokrajina razdelila med tiste občine, ki se bodo v zatiranju muh posebno izkazale.

Odbor je tudi sklenil, da bo s posebnimi vodoravnimi znamenji na cesti vzdolž vojaškega pokopališča v Sredipolju opozoril vozače, da ne smejo prehitovati druga vozila; preučil je obenem predloge tehnične urada, da bi na cestah začeli postopno povsod uvajati posebne vodoravne znake,

Slovenija

spada poleg Nem še devet drugih vasi, za katere se pa občinska uprava sploh ne zme-ni in jih skoro popolnoma zanemarja, kar velja še posebno za vasi Vizont, Dobje, Gorenjene in Krnice.

Skrajni čas je, da se pokrajinska in državna oblastva bolj živo zavzamejo za vso občino Neme in njene zanemarjene vasi!

IZ TRČMUNA

Nekoč smo v Novem listu že omenili, da se je v naši vasi skozi stoletja ohranila domača obrt: izdelovanje grabelj. S tem delom so naše družine zaposlene pozimi. Sedaj pa, ko se bliža čas košnje, jih prodajamo na čedadskem trgu in po vaseh. Nato si bomo zopet morali nabaviti lesa, ki ga bo treba posušiti in razrezati, da bomo pozimi lahko izdelali nove grablje. Zanje so namreč potrebne tri vrste lesa: orehov, drenov in leskov les. Kupujemo ga navadno v idrijski dolini. Prav veliko zaslužka nam ta domača obrt ne donaja, saj prodajamo grablje le po 250 do 300 lir, in stroški za les in prevoz so sorazmerno veliki. Ker je pa pri izdelovanju grabelj zaposlena vsa družina, znaša zaslužek okoli 30 do 40 tisoč lir, če jih družina izdela 100 do 150. Nam le nekoliko pomore!

Pred leti smo izdelali mnogo več grabelj, a povpraševanje sedaj vedno bolj pada, ker jih v furlanski ravnini vedno manj potrebujejo, saj mnogo sena pograbijo s stroji.

Naša fara je še vedno brez lastnega duhovnika; sedaj jo začasno upravlja sovodnjski župnik, ki hodi k nam maševat vsako nedeljo. Pod našo faro spadajo tudi podružnice Cepletišče, Mašera, Jelina in Duš.

Vsi župljani želijo, da pride v našo faro čimprej slovenski duhovnik, ki bo lahko z njimi govoril v materinem jeziku. To je tudi zaradi tega potrebno, ker se trčmunska fara nahaja v gorah in se ljudje z domačim duhovnikom posvetujejo o vseh težavah življenja. Posebno starejši ljudje so kar obupani, če ne morejo svojih težav razložiti slovenskemu duhovniku.

Pred kratkim sta se pri nas poročila Rozina Petričič in Kanalac Aldo iz Kanalca pri Grmeku. Novoporočencema želimo vaščani obilo božjega blagoslova in zadovoljstva v skupnem življenju.

kakor zahteva novi zakon o cestnem prometu.

Predsednik dr. Culot je opozoril tovariše, da je komisija pregledala vse načrte novega šolskega poslopja v ul. Duca D'Aosta. Prvo nagrado v znesku 500 tisoč lir je dobil inženir Renat Fornasari iz Gorice, drugo v znesku 200 tisoč pa arhitekt Ivan Morassutti iz Vidma, tretjo pa so prejeli arhitekti Malni, Cinti in Riaviz iz Gorice.

Znano je, da je pokrajina skupno z Ustanovo za tujski promet razpisala natečaj za izboljšanje zdravstvenih naprav v gostinskih obratih, s čimer bi se zatrl mrčes ter odpravila glavna legla nalezljivih bolezni. Ker je bilo do 15. maja vloženih premalo prošenj, je odbor sklenil podaljšati do 15. junija rok, v katerem se smejo predložiti prošnje za udeležbo pri natečaju. Med nagrajence bodo razdelili 4 milijone lir.

IZ SOVODENJ

Na izredni seji, ki je bila prejšnji torek, je naš občinski svet razpravljalo o 16 točkah dnevnega reda.

Občinski moške so najprej izvolili nov 10-članski odbor za občinske davke. V njem so: Stanko Černic, Marcel Devetak, Venček Černic, Ivan Caudek, Leopold Batistič, Alojz Butkovič, Jožef Pipan, Mirko Lutman, Franc Petejan in Peter Tomsič. Svet je nadalje odobril nabavo gramozov za popravilo občinskih cest. Razpravljali so tudi o stroških za ureditev poštnega urada, ki bo v občinskem domu; stroški bodo znašali največ 200 tisoč lir.

Ob tej priliki je Bogomil Devetak opozoril svetovalce na potrebo ureditve poštne službe tudi na Vrhu, za kar je res že skrajen čas. Nekaterim postrežnicam na županstvu in šolah so prejemke povišali. Prostor za grobove na pokopališču se bo odslej plačeval le za 30-letno dobo in za stalne grobove in ne več tudi za 10 let; pristojbina ostane nespremenjena.

Svetovalci so odobrili sklep, da se klasi-ficira kot občinska tista cesta, ki vodi od štandreške meje skozi Sovodnje, Rubije in Gabrije do državne ceste št. 55. Sklep je bil potreben zato, da se omogoči asfaltiranje ceste do Rubij, ki bo stalo 8 milijonov lir.

Daljši časa so svetovalci razpravljali o napeljavi vodovoda, ki bo stal 25 milijonov lir; ogledali so si načrt, iz katerega se razvidi, da bo vodovod priključen na glavno cev furlanskega vodovoda, ki prihaja iz Zdravščine, blizu mostu v Rubijah. Od tu bo potem napeljana ena cev vzdolž glavne ceste skozi Sovodnje do Škrlj, druga mimo podjetja Cotič v Spodnje Sovodnje in tretja v Ga-

Iz Goriške

brije, Peč in Rupo; četrta cev pa bo šla iz Rubij na Vrh. Svet je pristal na to, da občina jamči za 15-milijonsko posojilo, ki ga bo CAFO najel pri goriški hranilnici.

IZ JAMELJ

Nova ljudska šola v Jamljah je dograje-na, delavci so sedaj zaposleni le še z zaključnimi deli. Dolgoletna ljudska želja se je izpolnila in otroci bodo v prihodnjem šolskem letu našli zdrave prostore, ki bodo vsekakor dobro vplivali na njihov napredek v vzgoji in pouku. V vasi imamo tudi nekaj domačih učnih moči, ki že nekaj let čakajo na zaposlitev v šoli. Ker sta v novem šolskem poslopju tudi dve stanovanji za učitelje, bi bilo prav, da bi šolska oblast namestila kako domačo učno moč, saj domač učitelj in vzgojitelj bolje pozna otroke in starše in ima že zato v šoli večji uspeh kot pa tujec.

IZ PODGORE

V predpreteklem tednu je obiskal našo predilnico predsednik goriške trgovinske zbornice g. Bigot z glavnim tajnikom dr. Canduttijem. Ravnatelj podjetja g. Monolo jima je ob ogledu tovarniških naprav med drugim tudi povedal, da je pri podjetju zaposlenih 3200 delavcev, in sicer v podgorski predilnici 2.830 in 370 v Ronkah. Ob koncu leta 1952 je podjetje napravilo načrt za modernizacijo tovarniških naprav in že tedaj uporabilo 630 milijonov lir predvsem za nabavo novih strojev. Tedaj je delalo v podjetju 2.340 delavcev in uslužbencev. Do konca 1955 so vložili v podjetje za njegovo modernizacijo že eno milijardo in 820 milijonov, nadaljnji dve milijardi pa so vložili v gradnjo in opremo novega rayon oddelka; v zadnjih treh letih pa so potrošili v glavnem zopet za nakup novih strojev in opremo še dve milijardi; okrepili so tudi hidrocentralo v Stražicah. Pri razvoju podjetja so bili lastniki seveda deležni velikih koristi proste cone, ker jim ni bilo treba plačati carine za stroje, potrebno gorivo pa so dobivali po znižani ceni. Predsednik Bigot je pohvalil dobro organizacijo podjetja in poudaril njegovo važnost za gospodarstvo goriške pokrajine, saj zaposluje podgorska tekstilna industrija za tržiškimi ladjedelnicami največ delovne sile.

Notranja komisija predilnice je poslala Confindustriji v Milanu, daljšo brzojavko; v njej je zahtevala, naj uspešno zaključi pogajanja s sindikalnimi predstavniki tekstilnih delavcev in sprejme njihove zahteve po po zvišanju plač.

RAZSTAVA MLADIH SLIKARJEV

V dvorani na Placuti so v nedeljo dopolne otvorili razstavo mladih slikarjev Andreja Kosiča in Jožeta Ceja, ki bo odprta do 7. junija, in sicer med tednom od 17. do 20. ure, v nedeljo, 7. junija, pa od 10.30 do 12.30 in od 17. do 19. ure.

VESELA VEST

Dr. Niko Gruđen je v torek preteklega tedna položil v Paviji državne izpite, ki mu omogočajo izvrševanje zdravniške službe. K lepemu uspehu mu čestitajo prijatelji in znanci.

ZAKLJUČNA ŠOLSKA PRIREDITEV

Goriške slovenske šole uprizorijo v nedeljo, 7. in 14. junija, kulturno prireditev, ki bo obsegala izbran pevski spored in praviljično igro Čudežne gosli. Prireditev bo na šolskem dvorišču v ulici Croce ob 20.30. Obeh predstav se bodo gotovo radi udeležili slovenski starši in mnogi ljubitelji slovenske mladine.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

[2] Povočno nemško pripovedništvo

BERNARD VON BRENTANO

Nekoliko omiljen realizem najdemo v romanih Bernarda von Brentana, v katerih skuša ta doumeti in raziskati duhovno življenje v ljudeh in njihovo sožitje. V romanu Theodor Chindler je prikazal pisatelj zgodbo ali bolje rečeno zgodovino nekega katoliškega nemškega meščanskega doma. Oče je nekdanji visokošolski profesor in nato vodilni politik stranke Zentrums. Je v središču dogajanja, vendar pa niti on niti žena, ki je doma iz nekoč bogate, nato pa obubožane družine, nista kos življenju in ne znata, ali bolje rečeno, nimata moči, da bi uresničila zapovedi svoje vere v stvarnem življenju in da bi pridobila zanje svoje otroke. Prva svetovna vojna je razkrila skrito nagnitost takega duhovnega in verskega življenja, ki ni kos preizkušnjam. Novi rod se loči od staršev in gre lastna pota, a ne za novimi ideali, ki jih ne najde, ampak ker ne verjame več v stare vrednote. Pisatelj opisuje ločitev zakonov, prenapeto stališče nekaterih v političnem življenju in druge probleme, ki so bili značilni v bližnji preteklosti in so pereči še danes. Na koncu se znajde dom Chindlerjevih pred novimi nalogami, o katerih pa spet ne ve, kako naj jih reši. Veliko vlogo v romanu igra vojno dogajanje. Vsa zgodba je zgrajena na resničnem političnem in vojnem dogajanju ter precej spominja na znamenite Buddenbrooke Thomasa Manna. Tudi von Brentanov roman je namreč zgodba o propadajočem rodu, vendar pa na koncu pokaže več zaupanja kot Thomas Mann v nastanek novih življenjskih oblik.

Bernard von Brentano je napisal tudi lep ljubzenski roman v stilih z naslovom Marta in Marija, kar je nekaj izrednega za današnji čas, ki ne ljubi epike v verzih. Znan je tudi kot esejist.

Emil Barth je znan predvsem po svoji dolgi noveli Odisejev vnuk, v kateri je prikazal zgodbo iz vojne v Afriki. Neki letalec vzame s seboj na vojni Homerjevo Odisejo in jo tudi tam prebira. Homerjevi stih mu pomagajo razumeti dogajanje, sredi katerega se nahaja. Novela se odlikuje po lepem jeziku in skladni gradnji ter je prikazala poleg drugega, kako živa je še zmeraj epika starega grškega klasika.

LUISE RINSER

Poleg Anne Seghers je ena najpomembnejših povojnih nemških pisateljic Luise Rinsler. V svojih povestih in romanih se bavi svedu predvsem s problemi ženskega čustvenega in duševnega življenja. Svojevrstni je njen roman Sredina življenja, v katerem je uporabila razne oblike pripovedovanja: navadno obliko povesti, dnevnik, pismo in spomine. Vsebinsko romana je na kratko tale: neka ženska, ki hoče na daljno pot, napiše poslovilno pismo sestri, s katero že davno ni več v stiku. To privede do novega srečanja med njima. Sedež med kovčki, ki jih je prva pripravila za na pot, in med zadnjimi

pripravami se pogovorjata in pri tem se odmotava nit povesti. Prva sestra da obiskovalki brati šop ljubzenskih pisem in dnevnik svojega umrlega fanta. Druga sestra bere in hkrati sprašuje za pojasnila sestro, ki zлага stvari v kovčke, in ta ji odgovarja ter dopolnjuje zgodbo v pisemih in dnevniku. Največjo napetost doseže roman tam, ko prva sestra odpotuje, druga pa sama do konca prebere pisma, ki vsebujejo poslednje tajne, in nato sprejme moškega, zaradi katerega je sestra odpotovala. Delo je mojstrsko napisano in to velja tudi za njen zadnji roman z naslovom Daniela, ki pa je vzbudil v nemški javnosti precej teoloških polemik.

GERTRUD FISSENEGGER

Pomembna pisateljica je tudi Gertrud Fissenegger. Najbolj znani njeni deli sta povest Hiša temnih vrčev in zgodovinski roman iz tridesetletne vojne Brata iz Lasawe. Tudi v njeni povesti Hiša temnih vrčev je občutiti vpliv Mannovih Buddenbrookov. V njej je prikazala zgodbo rodu, katerega člani hodijo vsak po svoji poti. Zgodba se začne s poroko glavne osebe leta 1870. V njej prikazuje, kako je meščanstvo na znotraj izrabljeno in kako ustvarja življenje nove oblike družbe in navezuje nove vezi, ki razkrajajoče delujejo na meščanski rod, katerega opisuje. Knjiga se odlikuje po dobro orisanih značajih in po številnih odlično napisanih epizodah, ki spominjajo na samostojne novele.

V romanu Brata iz Lasawe pa je prikazala uso do dveh zelo peenakih bratov v času tridesetletne vojne na močno razgibanem in nemirnem ozadju. V njenem pisanju so močne metafizične prvine. Prav tako tudi v mogočni trilogiji romanov Reka brez obrežja Hansa Hennyja Jahna. V njegovih romanih se mešata resničnost in domišljija, sodobnost in preteklost, naravno in nadnaravno.

Močno razširjeni so tudi romani avtobiografskega značaja. Najboljšega z naslovom Knjiga mladosti je napisal Emanuel von Bodman.

Med pomembnejšimi pripovedniki povojnega časa bi bilo omeniti še Kurta Klugeja, ki piše humoristične romane in povesti, Ernesta Penzoldta in Manfreda Hausmanna, a tudi nekateri drugi so napisali že dobre stvari.

KONEC

Kulturne vesti

• Boris Pahor je dobil nagrado Društva slovenskih književnikov za roman Onkraj pekla so ljudje. V intervjuju na radiu Trst A je izjavil, da bi rad napisal roman o Trstu, katerega dejanje bi seglo od časa fašizma v naše dni.

• Dr. Ferdinand Kolednik (s tem popravljamo ne-ljubo pomoto, da smo napravili v zadnji številki v naglici iz Ferdinanda Franceta) se mudi zdaj v Grčiji, kjer se bo skušal pogoditi za prevod Finžgarjevega romana Pod svobodnim soncem. Želimo mu uspeha pri njegovem prizadevanju, da seznanja svet s slovensko književnostjo, in mu svetujemo, naj obrne pozornost tudi novejšim slovenskim delom, ki bodo morda zanimivejša za sodobni svet. Dal je tudi intervju za radio Trst A.

• Dijaška revijica Literarne vaje v Trstu je dopolnila te dni deseto leto izhajanja. Želimo, da bi se v drugem desetletju življenja še bolj razvila in izpopolnila. Vzgojila je že precej mladih književnikov, ki se začnajo pojavljati v osrednjih revijah.

Nastop mladih glasbenikov in plesalcev

Dne 27. maja je bil v dvorani na stadionu I. maja javen nastop gojencev šole Glasbene Matice. Nastopilo je večje število solistov ter otroški pevski zbor in mladinski orkester.

Kot pianisti so nastopili Marina Caharija, Magda Kuret, Tatjana Pertot, Riko Adamič, Jurij Vodopivec, Iva Bone, Marta Ščuka, Bruna Legiša, Danijela Nedoh in Tatjana Uršič, ki je pokazala največje znanje in umetniško zrelost od vseh.

Kot violinisti pa so samostojno nastopili Aleksander Zupančič, Danilo Pertot, Zarko Hrvatič in Robert Faganel.

Otroški zbor, ki je pel pesmi tržaških skladateljev Vrabca, Grbca in Boštjančiča, je vodil prof. Karel Boštjančič, mladinski orkester pa je izvajal pod vodstvom prof. Oskarja Kjandra Bachov Preludij.

Nastop je zelo ugajal številnemu občinstvu, med katerim je prevladovala mladina.

V nedeljo popoldne pa je bil v isti dvorani javen nastop gojencev baletne šole Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, ki jo odlično vodi — kot je pokazala prireditelj — g. Adrijan Viles. Manjši in večji gojenci ter gojenke so izvajali ples, ki jih je sestavil g. Viles sam, in bili deležni navdušenega priznanja.

Pierre L'Ermitte je „zaprl oči“

V Parizu je pred kratkim umrl znani francoski katoliški pisatelj Pierre L'Ermitte, ki ga poznajo tudi slovenski bralci po romanih Dekle z odprtimi očmi, Dekle z zaprtimi očmi, Kako sem umorila svojega otroka in še po raznih drugih krajših stvarih. Dočakal je zelo visoko starost, nad devetdeset let.

Pierre L'Ermitte (to je bil njegov pisateljski psevdonim, njegovo pravo ime je komaj kdo poznal) je obravnaval v svojih romanih in povestih probleme, s katerimi ima opraviti dušni pastir v velikem mestu. Sam je bil dolga leta župnik neke pariške župnije. Tam je spoznaval človeško stisko in najrazličnejših podobah, od skritih bolečin bogatih, ki jih vsi zavajajo zaradi njihove »sreče«, do očitne revščine velemestnega proletariata, ki zadobiva včasih oblike najhujše duševne in telesne stiske. Take dušnopastirske in življenjske izkušnje so ga silele, da je prišel za pero. Njegovi romani so napisani v živahnem, napetem slogu in pripovedovanje je vedno zanimivo, neposredno in toplo. Pisatelj ves živi s svojimi osebami. Zlasti nekateri romani so prežeti z resnično poezijo tako v risanju značajev kot v prikazovanju pokrajine, kot n. pr. Dekle z odprtimi očmi in Dekle z zaprtimi očmi. Ta zadnji je zgodba lepega, plemenitega dekleta, ki je bilo vzgojeno v bogastvu, pa ga razmere prisilijo, da mora iti za služkinjo. Njen župnik ji svetuje, naj se spusti v umazani življenjski boj z zaprtimi očmi, to je, naj se dela, kot da ne vidi in kot da se ne čuti prizadeto od gotovih stvari in surovih ljudi, da bo laže vzdržala.

V nekaterih romanih, med katere spada tudi Zakaj sem umorila svojega otroka, pa nekoliko preveč moralizira, na škodo poezije in umetnosti.

Napisal je veliko število knjig, ki so našle milijone bralcev doma in v tujini. Prevedli so jih

namreč v mnoge tuje jezike. Bil je katoliški pisatelj, ki se ni zapiral pred problemi modernega časa in ni idealiziral življenja, temveč ga je prikazoval v vsej njegovi resničnosti, kakor jo vidijo oči dobrega kristjana. Učene slovstvene zgodovine ga komaj omenjajo, vendar pa so njegovi spisi bolj vplivali na duševni razvoj mnogih, zlasti mladih ljudi, za katere je imel posebno razumevanje, in jim prinesli več tolažbe kot morda dela kaknega Nobelovega nagrajenca, iz katerih veje hlad skepse in življenjske črnogledosti.

KULTURNE VESTI

• Umrl je dr. Funder, ugleden avstrijski časnikar še iz dni stare Avstrije in zadnja leta glavni urednik znane katoliške tedenske revije Die österreichische Furche. Tednik je pred leti z naklonjenostjo začel javno razpravo o položaju koroških Slovencev in objavil tudi dopis dr. Boruta Jerjava iz Pariza.

• Slikar Jože Cesar, scenarist SNG v Trstu, je dobil na jugoslovanskem dramskem festivalu v Novem Sadu prvo nagrado za scenarij Tavčarjeve »odrske fantazije« Pekl je vendarle pekel, s katero je tržaško SNG nastopilo v Novem Sadu. Igralec Joško Lukeš pa je dobil nagrado za vlogo v isti igri.

• Znani francoski režiser Claude Autant-Lara snema v Villefranche-sur-Mer film z naslovom Regak v San Franciscu; snov zanj mu je dal roman istoskega pisatelja Quarantottija-Gambinija »Križarkn val«. Nosilci dejanja so doraščajoči mladi ljudje, ki se prebujajo v ljubezen.

• Jeseni izide pri Slovenski Matici drugi zvezek Zgodovine slovenske književnosti. Napisala sta ga Anton Slodnjak in Lino Legiša.

Tržaško SNG v Gorici

V nedeljo je SNG iz Trsta nastopilo v prosvetni dvorani na Korzu Verdi dvakrat, popoldne in zvečer, z zares pretresljivo in silno napeto igro slovaškega pisatelja Leopolda Lahole »Madeži na soncu«. Z nezaluteno preprostostjo nam pisatelj podaja kos človeške stvarnosti, ob kateri se človek živo zave, da sta greh in zločin v našem življenju edini studenec vsega resničnega zla na svetu. Pri tem dramatik ne izusti niti ene same vsiljive moralizirajoče besede in vendar vpliva dramatična stvarnost na vsakega poslušalca kot najboljša in najmočnejša pridiga. Seveda je Laholova drama na občinstvo zdravo vplivala tudi po zaslugi štirih odličnih igralcev SNG: Nakrsta, Štefke Drolčeve, Sanci in to pot dovršeno odigrane vloge Goga, ki jo je podal Julij Guštin. Le redko kak igralec tako neprisljuno izrazi grizenje vesti, kot je to storil Guštin.

Slovenskemu narodnemu gledališču iz srca čestitamo k posrečeni izbiri te duha in vesti očističevalne drame, njegovim igralcem se pa iskreno zahvaljujemo za lepo in poglobljeno umetniško igranje. Le škoda, da ni bila udeležba taka, kakor jo zaslužita umetniško delo in igranje. Prireditelji bi morali pomisliti tudi na to, da bo v nedeljo ob isti uri za ključek šmarnic.

Grozdni molj - kiseljak

Iz leta v leto je te škodljive zalege vedno več. Vzrok je v tem, da so nekateri vinogradniki nemarni in škodljivcev ne uničujejo.

Pri nas živita dva različna škodljivca, in sicer trsni sukač ter grozdni sukač ali kiseljak. Oba sta metuljčka in samice odložijo jajčka na grozdno popje ali tudi na peclje. Iz jajčk izlezajo ličinke, ki uničujejo cvetno popje. Po odvetju večkrat ugotovimo, da je mnogo grozdičkov uničenih in prepletenih s svilnimi nitkami. To dela prvi rod. Čez mesec dni imamo že drugi obeh škodljivcev, sredi avgusta pa že tretji rod grozdnega sukača ali kiseljaka. Ta razjeda jagode in povzroča, da začno gniti in se kisati. Ker pride premnogo takih kislih jagod v grozdni mlin, dobimo neokusno in malo trpežno vino.

Sedaj je čas, da nastopimo proti tem škodljivcem s primernimi škropili. Drugič bomo škropili kmalu po odvetju, tretjič pa sredi avgusta.

Za prvo in drugo škropljenje uporabljamo carposan, gesarol 50 ali arzenate. Za tretje škropljenje ne smemo več rabiti arzenatov, ker bi lahko zastrupili jagode. Uporabljamo pa lahko prvi dve sredstvi.

Za 100 litrov škropila vzamemo 100 gramov carposana in premešamo z vodo ali 200 gramov gesarola 50, katerega najprej z vodo premešamo v redek močnik, pustimo v miru 10 minut in nato razredčimo z ostalo vodo, ali $\frac{1}{2}$ kg arzenata, katerega kar premešamo z vodo. Vsa ta sredstva lahko primešamo škropilom proti peronospori (modra galica, aspor, vitex itd.), čeprav smo jim že dodali koloidnega žvepla ali cosana.

Vsem vinogradnikom svetujemo, naj ne zanemarjajo borbe proti škodljivcem, če nočejo, da pridelajo le malo in vrh tega še slabega vina.

GOSPODARSTVO

Upadanje kmečkega življa

V vseh državah sveta danes opažajo, da se odstotek kmečkega življa niža, medtem ko narašča odstotek ljudstva, ki črpa dohodke za gospodarski obstanek iz drugih, nekmetijskih strok, predvsem iz industrije, a tudi iz prometa in trgovine. Marsikje kmečki živelj tako hitro upada, da velike pokrajine izgubljajo prebivalstvo in nekatere postajajo celo popolnoma neobljude. Med te spadajo predvsem gorski predeli, pa naj bo to v naši Beneški Sloveniji, na ozemlju Himalaje v Aziji ali v južnoameriških Andah. Gorsko prebivalstvo sili v ravnilo in sploh zapušča kmečke predele ter išče zaslužka v mestih, posebno v industrijskih središčih. Poglejmo kaj se dogaja v Italiji:

Delovno ljudstvo

Če označimo vse delovno prebivalstvo v Italiji s številko 100, ugotovimo, da je bilo l. 1951 42,1 % kmečkega življa, ostalih 57,9 % pa je živelo od dohodkov iz nekmetijskih panog. V pičlih 7 letih se je to razmerje bistveno spremenilo, in sicer v škodo kmečkega življa, katerega odstotek je l. 1958 znašal komaj 34,4 se pravi 7,7 manj kot leta 1951. Odstotek nekmečkega ljudstva pa je narasel na 65,6. To pomeni, da se preživlja s kmetijstvom danes v Italiji vsak tretji človek. (Približno enake številke veljajo tudi za sosedno Slovenijo, ki je najbolj industrializirani predel Jugoslavije).

Razlika v dohodkih

Zakaj je število kmetov čedalje manjše? Vzrokov je več in so gmotne ter duševne narave: drugi poklici nudijo več zabave in predvsem več dohodkov. Poglejmo, kako je v Italiji:

Če označimo ves italijanski narodni dohodek s 100, vidimo, da je dohodek iz kmetijstva l. 1951 znašal 28,4 %, sedem let zatem, to je l. 1958 pa komaj 22,6 %. Na drugi strani se je dvignil v istem razdobju dohodek nekmetijskih gospodarskih panog od 71,6 na 77,4 odstotka.

Če te odstotke spremenimo v dnevnice za posamezno delovno enoto, ugotovimo, da je l. 1951 posamezna delovna enota v kmetijstvu zaslužila dnevno 685 lir, l. 1958 pa 981 lir. Na drugi strani pa je nekmetijska delovna enota l. 1951 zaslužila dnevno 1234 lir, sedem let pozneje, to je lani, pa 1743 lir ali skoraj dvakrat toliko.

Zato ni čudno, če se kmečki živelj vedno bolj krči.

A kako dolgo gre lahko tako naprej? Gospodarstveniki v vseh državah sveta se zavajajo, da postaja kmetijstvo čedalje važnejša gospodarska panoga, saj nam le kmetijstvo nudi najpotrebnejše za življenje, to je prehrano. Vprašanje prehrane v marsikateri državi trenutno ni ravno važno, ker je tam hrane na pretek. Če pa vzamemo v poštev vse človeštvo, vidimo, da na svetu ni dovolj hrane niti danes, saj je obče znano, da vsaj polovica človeštva dobiva prepičlo hrano in da gladuje. A kaj bo šele jutri, ko se človeštvo tako hitro množi?

Zato so zadnja leta v mnogih državah izdelali načrte, kako bi kmetijstvo dvignili in kako bi istočasno zaustavili beg z dežele. V Angliji skušajo z velikimi podporami zaščititi malo posest, tudi v Nemčiji izvajajo tako imenovani »zeleni načrt«, nekaj podobnega istotako v Franciji in v mnogih drugih državah. Za Italijo je tudi napovedan poseben »zeleni načrt«, katerega bo proti koncu tega leta predložila parlamentu Zveza neposrednih odelovalcev zemlje. Toda o tem bomo pisali enkrat prihodnjič.

ALI SO ČEŠNJE ČRVIVE?

Češnje bi ne bile črvice, če bi jih pravočasno poskropili z raztopino Rogora. Za 100 litrov škropila potrebujemo 100 litrov vode in 100 gramov omenjenega zaščitnega sredstva, katerega najprej razredčimo v majhni količini vode, nato dodamo še ostalo vodo. Škropiti pa moramo približno 2 tedna pred obiranjem, to je takrat, ko so češnje že debele in začno spreminjati zeleno barvo v bolj svetlo, to je tik pred rdečenjem. V take plodove odlaga jajčka češnjeva muha. Rogor je sicer strup, a se v nekaj dneh izgubi. Medtem pa je zamočil v plodu — češnji — jajčka, ki jih je odložila češnjeva muha (rhagoletis cerasi) in iz katerega bi se razvil črv. Rogor uniči seveda tudi črve.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 3. junija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	617—621 lir
avstrijski šiling	24—24,50 lir
100 dinarjev	82—92; 85—95 lir
100 francoskih frankov	123—126 lir
funt šterling	1715—1735 lir
nemško marko	147,34—148,34 lir
švivalski frank	143—144 lir

ŽENA IN DOM

Nekaj o pravilni hoji

Večkrat srečamo po cesti lepo raščeno in okusno oblečeno žensko, vendar nas ob pogledu nanjo nekaj moti. Skladnost ni popolna — ne zna pravilno hoditi! Na ta pojav naletimo seveda tudi pri moških, zakaj malokdo zna pravilno in skladno hoditi. Če imate kaj časa, kar pogledajte za mimoidočimi in presojajte!

Nepravilna hoja je večkrat, oziroma vedno posledica neprimernih čevljev in ne, kakor marsikdo misli, dolgih korake. Za pravilno hojo je važno, da je noga primerno obuta, kar velja tako za nogavice (estetika) kot za čevlje. (Nogavice naj bodo vedno nategnjene in šiv navpičen. Če pa ste nervozni, kupite si nogavice brez šiva).

Zenske najraje nosijo čevlje z visoko peto, toda preden se nanje navadijo in dokler ne znajo še z njimi hoditi, se zdi, kot da bi hodile po jajcih. Delajo drobne korake, z gornjim delom telesa se pa nagibajo naprej. Nekatere bolj poskakujejo in delajo vtis, kot da se poganjajo od zemlje. Vzrok so ponavadi bolečine v gležnjih, ki nastajajo zaradi pretresnih čevljev z visokimi petami. Druge se pri hoji opirajo na pete in se pri tem tresejo po vsem telesu. Taka hoja ni preveč lepa in večkrat povzroča glavobol, ker nenehni tresljaji škodujejo živcem. Tudi hoja s stopali navznoter ni lepa, ker nas spominja na race. Prav nič lepše pa ni, če rinete s stopali navzven.

Hoja pa ni važna samo zaradi estetike, marveč je tudi velikega pomena za zdravje. Pravilna hoja je telovadba vsega telesa, olajšuje dihanje, pospe-

šuje krvni obtok in prebavo, kar zelo vpliva na žensko polt. Kadar hodimo, bodimo vzravnani, gremo predse in ne mahajmo z rokami po zraku, kakor da bi venomer nekaj iskali; tudi glave ni treba sklanjati, kakor da bi s tem hoteli dajati hoji ritem.

O ženski hoji je neki slikar rekel: »Pri ženski najprej pogledam noge: ni važna njih dolžina, važno je, kako so obute, važno je, če se čevlji skladajo z nogavicami in važno je zanos, s katerim hodijo; najbolj važna pa je lahkota koraka.«

D. K.

DROBNI NASVETI

■ Nylonske nogavice bodo bolj trpežne, če jih nove postavite v vodo, ki ste ji dodali malo belega kisa.

■ Kuhinjske brisače kaj rade puščajo na posodi in na vlažnem steklu vlakna. Temu se lahko izognete, če kuhinjske brisače nekoliko poskrobite in nato zlikate. Če jih preveč poskrobite, ne vpijajo vlage.

■ Če želite ohraniti cvetlice brez vode, zavijete spodaj pecelj v košček vlažne vate in ga ovijete s staniolom.

■ Če pomivate tlak in nočete poskropiti zidu ali predmetov ob steni, si nabavite primerno veliko lenko in jo postavite ob predmete, kjer pomivate.

■ Večkrat se plašči zamažejo z blatom. Take madeže odstranite s krpico ali krtačko, ki jo namočimo v vodi, kamor smo dodali kisa (na liter vode 6 žlic kisa).

■ Kristalne predmete lepo očistite z žagovino.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

41.

Dr. E. BESEDNJAK

V rapalski pogodbi, podpisani 12. novembra 1920 med Italijo in Jugoslavijo, je bilo, kot znano, sklenjeno, da se Reka proglasi za vmesno samostojno državo. Ker je rimska vlada morala in hotela izpolniti svoje obveznosti, je najprej poskrbela, da je pesnik politik Gabriele d'Annunzio zapustil mesto, katerega se je bil pred 16 meseci s silo polastil in v njem po mili volji gospodaril, ne da bi se mu bil skrivil las.

Po pesnikovem odhodu so bile na Reki razpisane volitve, v katerih naj bi si prebivalstvo svobodno izbralo novo vlado. In volitve v nedeljo, 24. aprila 1921, so bile res demokratične, saj je bila volilna pravica dana tudi ženskam. Za oblast sta se borila dva nasprotna tabora. V prvem, tako imenovanem Narodnem bloku, so bili fašisti, liberalci, republikanci, pristaši Ljudske stranke in nacionalisti, ki so vsi bili nasprotni reški samostojni državi ter kljub mirovni pogodbi zahtevali, naj se mesto priključi Italiji. Če bi bili zmagali, bi bilo njihovo prvo dejanje prav gotovo to, da bi reška ustavodajna skupščina proglasila združitev mesta s sosedno italijansko kraljevino.

ZMAGA NEODVISNEŽEV

V drugem taboru so bile zbrane vse ostale skupine, ki so bile za samostojnost Reke in spoštovanje mirovne pogodbe. Tej listi je načeloval avtonomist prof. Zanella. Fašisti in njihovi zavezniki so pričakovali, da bo Zanella ostal v manjšini, a so se prevarili. Štetje glasov je namreč razodelo, da je velika večina prebivalstva bila nasprotna ravno tako D'Annunziovim pristašem kot fašistom in njihovim zaveznikom: volilni izid je izpričal, da pritičejo Zanelli v ustavodajni skupščini 59 poslancev, njegovim nasprotnikom pa le 18 do 20.

Nepričakovani težki poraz je fašiste in nji-

hove pomagače močno potrl, zatem jih je pa prešinil z besom. Segli so, kot je bila njihova navada, takoj po nasilju. Od D'Annunzia ustanovljena reška narodna bramba, ki bi morala skrbeti za red v mestu, je prva odpovedala pokorščino. Pod vodstvom svojega poveljnika stotnika Host - Venturija, ki ima danes v Trstu svojo ulico, je z italijansko trobojnico odkorakala proti pravosodni palači, kjer je bil zbran glavni volilni odbor. Dovolila je, da D'Annunziovci privrženci, tako imenovani legionarji, vdrejo z divjim vpitjem v dvorano ter prisilijo člane glavnega volilnega odbora, da dvignejo roke kvišku! Z miz so pobrali vse glasovnice, zapisnike in druge uradne listine, vse skupaj nesli na Dantejev trg in slovesno sežgali.

Legionarji so zasedli vsa javna poslopja in vzeli oblast nad mestom v svoje roke. To je bil očiten državni udar. Začasna vlada pod predsedstvom Grossicha je odstopila in županstvo je v proglasu na prebivalstvo izjavilo, da je zavoljo nasilnih izgrediv nemogoče ugotoviti volilne izide.

Volitve so bile potemtakem uničene. V uličnih spopadih so fašisti in legionarji metali tudi bombe, ki so usmrtili dva meščana in 11 ranile.

Ti dogodki so do dna duše razburkali reško prebivalstvo. Delavstvo je v znak protesta takoj proglasilo splošno stavko in v mestu je nastala popolna zmešnjava. Ljudje niso vedeli, koga naj poslušajo. Dejansko oblast so si bili sicer prisvojili v glavnem fašisti in legionarji, ki so zaprli celo kvestorja, vendar je na Reki uradovalo istočasno še staro županstvo, katero se ni hotelo odpovedati svojim pravicam, čeprav je tudi ono bilo sestavljeno iz nacionalistov, nasprotnih državnemu neodvisnosti mesta.

Zato so fašisti in legionarji predlagali, naj se tudi mestna hiša zasede s silo in uprav-

niki občine vržejo z oblasti. Temu se je pa uprl sam Host-Venturi, poveljnik reške brambe, in z njim še drugi, tako celò reški fašist dr. Lenaz, kateri je zavoljo tega izstopil iz stranke.

Na Reki so se torej nacionalisti razcepili na dveje: na eni strani prevratniki, na drugi županstvo. Organizatorji državnega udara so zašli v precejšnjo zagato, iz katere jih je pa izvel voditelj tržaškega fašizma in požigalec Balkana Francesco Giunta.

NASKOK NA MESTNO HIŠO

Ta se je s skupino tržaških črnosrajčnikov iznenada pojavil na Reki, se zmenil z ondotnimi fašisti in legionarji ter izvedel z njimi napad na mestno hišo. Naskok sta poleg njega vodila med drugimi urednik dnevnika Il Popolo di Trieste Piero Belli in skorajšnji tržaški poslanec mornariški kapitan Giovanni Banelli, ki je bil, kot sem se pozneje prepričal, osebno pravi dobrodušnež. Tedaj se je pa dal, kot večina italijanskih nacionalistov, zanesti v strujo fašizma in s tem v nasilje.

Giuntovi oddelki so morali predreti štiri vrste vojaštva, razpostavljenega v bližini mestne hiše, a to delo so opravili brez posebne težave, ker so imeli pristaše med častniki in v samem reškem vojaškem poveljništvu. Kako so fašisti tiste čase bili izpodkopali disciplino v vojski ter njene člane navajali v protizakonita dejanja, smo videli na lastne oči že v Trstu. Saj so na čelu naskakovalcev na poslopje Balkana stali vojaki, kateri so prinašali iz bližnje vojašnice orožje in bencin za požig osrednjega sedeža tržaških slovenskih ustanov in organizacij.

Nobeno čudo zatorej, da so fašisti z lahkoto zasedli tudi rotovž na Reki. Brž ko se jim je to posrečilo, so razpostavili okoli mestne hiše lastne oddelke, medtem ko se je vojaštvo umaknilo. V mestni dvorani je bila sklicana seja, na kateri je Giunta izjavil, da reški domoljubi ne morejo priznati izida volitev in da je treba na Reki proglasiti novo vlado. (Nadaljevanje)

Delo v Wildparku pa je imelo še to prijetno stran, da smo lahko tam kuhali. Po dva ali trije, pa tudi več jih je bilo povezanih v nekako »kuharsko skupnost«; pri tem so odločale prijateljske vezi in koristi.

Kot vsaka interesna skupnost na svetu so tudi te nastale iz potrebe. Če pa smo hoteli kuhati, smo morali — krasti.

Obroki v Dachauu so se vedno bolj krčili in seveda tudi slovite komisne štruce črnega kruha — iz ržene in ječmenove moke z raznimi primesmi, trd je bil tako, da je v sili menda lahko nadomeščal granate. V začetku so jih razrezavali na štiri kose, zdaj pa delili že na pet in kmalu celo na šest delov, opoldanska juha pa je obstajala samo že iz prekuhanne vode, v kateri je plavalo nekaj ješprenja ali par koščkov repe ali krompirja. Tega ni bilo nikoli niti za en sam droben krompirček. Po površini motne žlobodre je samotno krožilo nekaj kapljic olja ali raztopljenе masti, ki smo jih posebej polovili v žlico, da bi bili bolj sigurni, da smo jih res spravili vase in da se niso oprijele stene menažke. Taka hrana nam seveda ni zadostovala; vsebovala je morda le tretjino ali četrtino kalorij, kolikor jih je potrebno človeku, ki mora delati, da o kakovostni sestavi niti ne govorimo. Mesa sploh nismo nikdar okusili razen v obliki koščka mortadele nekajkrat na teden; količina je odgovarjala dvema koleškoma salame, kot jih narežemo v trgovini, njena kakovost pa je bila precej slabša od mortadele »mirnih« časov.

Tako nam ni preostajalo drugega, kakor da smo si skušali sami izboljšati prehrano, kolikor smo mogli. Res da je večina Slovencev razen Primorcev dobivala živilske pakete od doma, po enega ali dva na mesec in nekateri tudi pogostejše, vendar pa tudi to ni moglo vzpostaviti ravnovesja v prehrani. Tožilo se nam je

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

67

zlasti po kuhanih jedeh. Tako si je vsak interniranec v Dachauu sam kaj varil in kuhal, če je le mogel. Mnogokrat tudi tisto, kar je skuhal, ni imelo veliko redilne vrednosti, vendar je bil psihološki pomen tistega kuhanja morda celo važnejši kakor vrednost kalorij, ki jih je vsebovala skuhanja jed. Kuhanje je pomagalo tešiti siloviti nagon po hrani, tudi če ni potešilo lakote. Pomirjalo je živce in vzpodbujalo voljo do življenja. Bilo je bolj podobno nekakemu obredu kot gospodinjstvenemu opravilu: daritveni obred in žrtvovanje bogovom življenja. S tako strastjo in naslado morda primitivni ljudje v Afriki ali v džunglah južne Amerike žrtvujejo svoja živila bogovom in jih nato pogoltajo.

V vsaki kuharski skupini je moral biti predvsem kak dober »organizator« — omenil sem že, da je bil v Dachauu glagol »organizirati« sinonim za krasti. A pomenil je pravzaprav še vse več. V njem je bila zapopadana vsakršna sposobnost, da si je človek na prepovedan način kaj preskrbel, od hrane in obleke do časnikov. »Organizator« je moral imeti dober nos za to, kje bi se dalo kaj užitnega ukrasti. In nekateri so imeli res dober nos za to, pri čemer jim je zelo prav prišlo znanje botanike. V Wildparku je rastlo vsakovrstno zelenje in mnogo tistega je bilo užitno ali vsaj neškodljivo. Toda s korenjem in raznimi plodovi so se zadovoljevali le tisti, ki jim je manjkalo prave podjetnosti. Najbolj zaželen je bil krompir. Kradli smo ga že spomladi, ko smo ga sadili, in nato smo komaj čakali, da je za silo dozorel.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Boj se odloči na Mont Blancu

V izrazito gorski etapi (Trento - Bocen) je Charly Gaul, najresnejši kandidat za zmago, zgubil prvo mesto na lestvici. Mnogi sodijo, da mu bo trenutni poraz koristil, kajti odslej se mu ne bo treba več vsak dan samemu boriti proti vsem ostalim kolesarjem. Zadostuje mu, da nadzoruje najnevarnejše nasprotnike do predzadnje etape (Aosta - Courmayeur), na kateri čakajo kolesarje prelazi Velikega Sv. Bernarda (2437 m), Forclaza (1527) in Malega Sv. Bernarda (2188 m), kjer se bo izkazalo, ali je Gaul res najboljši, in kjer se bo po vsej verjetnosti odločil boj za prvo mesto.

V četrtek, 28. maja, so kolesarji trikrat prevzeli pot od Riminija na San Marino (skupno 141 km). Cilj je bil na hribu Titano, ki je najvišja vzpetina v mali republiki. V prvem krogu je bil najboljši Van Looy, v drugem Graczyk, na cilj pa je prvi došel Defilippis. Kmalu za njim sta prišla Conterno in Anquetil. Gaul je ohranil roza majico, drugi na lestvici pa je bil Anquetil (34' zaostanka).

Malo pred ciljem 13. etape (Rimini - Verona) je med Pobletom in Van Looyjem nastal dvoboj za prvo mesto. Zmagal je prizadeveni Spanec, takoj za njim je prišel na cilj Van Looy, kateremu je bila za petami vsa glavina. Kolesarji so prevozili 235 km. Splošni vrstni red se ni spremenil.

Na 14. etapi (Verona - Rovereto) je bil uspešen Van Looy. Gorsko nagrado na Pianu delle Fugazze je osvojil Gaul. Z mago na 145 km dolgi progi si je Van Looy zagotovil boljši položaj na lestvici, kjer je zasedel tretje mesto. Prvi je ostal Gaul in drugi Anquetil.

Razvrstitev na 15. etapi (Trento - Bocen) je nedvomno presenetila. Svet, po katerem so kolesarji vozili, je bil hribovit, zmagal pa je Poblet in takoj za njim je prišel na cilj Van Looy (oba sta hitrostna dirkača). Gaul, ki ga vsi smatrajo za sedanjega najboljšega gorskega kolesarja, je izgubil roza majico (pridobil si jo je na tretji etapi). Na 198 km dolgi etapi so dirkači morali iti čez tri prelaze: Brocon (1. Favero), Rolle (1. Gaul) in Costalunga (1. Cestari). Gaul se tokrat ni izkazal; sicer je imel tudi nekoliko smole, ker je na prejšnji etapi padel in ker je v bližini Bocna preluknjal zračnico ter izgubil nekaj dragocenega časa; prišel je na cilj devetnajsti z 2'33" zaostanka. Roza majico je oblekel

Anquetil, najbližja sta mu bila Van Looy (1'37" zaostanka) in Gaul (1'48" zaostanka).

Na 16. etapi (Bocen - San Pellegrino) se je izkazalo, da so kolesarji utrjeni, saj so mnogi prišli na cilj z veliko zamudo (Defilippis). Zmagovalec 245 km dolge etape je bil Fantini, drugi je prišel na cilj Pellegrini in tretji Pambianco. Skupina, v kateri so bili najboljši kolesarji, je privozila na cilj s skoro 6' zamude.

KOSARKARSKO PRVENSTVO

V Carigradu so se 31. maja zaključile tekme za XI. evropsko prvenstvo. Nastopilo je 17 moštev, ki so bila razdeljena v 4 skupine: **A skupina:** Češkoslovaška, Poljska, Španija in Finska; **B skupina:** Bolgarija, Jugoslavija, Belgija in Turčija; **C skupina:** SZ, Francija, Izrael, Vzh. Nemčija in Italija; **D skupina:** Madžarska, Romunija, Avstrija in Iran. Prvi dve moštvi vsake skupine sta se uvrstili v finale. To je uspelo: SZ, Madžarski, Bolgariji, Poljski, Franciji, Češkoslovaški, Belgiji in Romuniji. Jugoslavija se ni uvrstila v finalno skupino zaradi razlike v koših (imela je enako število točk kot Belgija in Bolgarija). Italija in Jugoslavija sta skupaj z ostalimi moštvi stopili v tolažilno skupino. Končna zmaga je pripadla SZ in temu se nihče ne čudi. Lestvica je po končanem prvenstvu takale: 1. SZ, 2. Francija, 3. Češkoslovaška, 4. Madžarska, 5. Bolgarija, 6. Poljska, 7. Belgija, 8. Romunija, 9. Jugoslavija, 10. Italija.

BOKSARSKO PRVENSTVO

Od 21. do 31. maja so bile v Luzernu (Švica) tekme za 7. evropsko prvenstvo nepoklicnih boksarjev. Nastopilo je 208 boksarjev, ki so zastopali 27 držav. Napovedanih je bilo 198 dvobojev. Odločilna tekmovanja so se takole zaključila:

Mušja kategorija: Homber (Nemčija) je potolkel Toroka (Madžarska) po točkah in tako obdržal naslov, ki si ga je pridobil leta 1957 v Pragi. **Bantam kategorija:** Rascher (Nemčija) je po točkah potolkel Grigorijeva (SZ), ki je bil dosedanji evropski prvak. **Perolahka kategorija:** Adamski (Poljska) je potolkel Goshcka (Nemčija) po točkah. **Lahka kategorija:** Maki (Finska) je po točkah potolkel Velinova (Bolgarija), ki je bil prvak v Pragi leta 1957.

Lahki velter: Jengibarian (SZ) je potolkel Brandija (Italija) po točkah. **Velter:** Drogosz (Poljska) je potolkel Bossija (Italija) po točkah. **Težki velter:** Dosedanji evropski prvak Tržačan Benvenuti je z veliko težavo potolkel Dampca (Poljska) po točkah; Tržačan je nabral 296 točk, njegov nasprotnik pa 295. **Srednja kategorija:** Shatkov (SZ) je potolkel Waleseka (Poljska) po točkah. **Srednjetežka kategorija:** Pietrzykowski (Poljska) je obdržal naslov evropskega prvaka s tem, da je s tehničnim knock-outom potolkel Negrea (Romunija). **Težka kategorija:** Abramov (SZ) je po točkah premagal Thomasa (Anglija) in obdržal prvenstvo iz leta 1957.

Italijani so upali na boljši izid: bili so skoraj gotovi, da bodo v finalu zmagali Benvenuti, Bossi in Brandi. Zgodilo pa se je, da je uspel le Benvenuti in še njegova zmaga ni prepričljiva.

Od Jugoslovancev sta dosegla najboljša izida Jakovljevič (težki velter) in Mitrovič (bantam), ki sta izpadla v polfinalu; prvi zaradi rahle prednosti Benvenutija, drugega pa je potolkel po točkah Rus Grigorijev.

JUGOSLAVIJA — BOLGARIJA 2:0

V Beogradu je bila v nedeljo prva tekma za evropski nogometni pokal. Nastopili sta ekipi Jugoslavije in Bolgarije. Ze v prvi minuti je Galić, ki je prvič nastopil v državnem moštvi, zabil gol za Jugoslavijo. Gostje so imeli obilo prilik za izenačenje, toda niso nikoli uspeli. V prvi minuti drugega polčasa je Zebec pognal žogo v mrežo, vendar sodnik Popa (Romunija) ni priznal gola. Jugoslovani so bili uspešni v 42', ko je Tasić zabil drugi gol. Tekma ni navdušila občinstva. Najboljši igralec jugoslovanskega moštva je bil Crnković, delno sta zadovoljila Šijaković in Beara. Od Bolgarov je bil najboljši Kolev.

V Sofiji sta se srečali B-ekipi Jugoslavije in Bolgarije. Izid je bil 3:2 v korist Bolgarov.

SPORT NA TRŽASKEM

V nedeljo so se v Trstu srečali predstavniki namiznega tenisa iz Kopra in Trsta. Za tržaško moštvo so nastopili: Merlak, Grbec in Rudolf. Prvi je premagal vse tri nasprotnike, drugi je uspel dvakrat, tretji pa je doživel le neuspehe. Od Koprčanov je bil najboljši Mahne. V koprskem moštvi sta igrala še Komac in Korošec. Srečanja so se takole zaključila: Rudolf - Korošec 1:2; Merlak - Komac 2:0; Grbec - Mahne 0:2; Merlak - Korošec 2:0; Rudolf - Mahne 1:2; Grbec - Komac 2:0; Merlak - Mahne 2:1; Grbec - Korošec 2:1. Končni izid je tako bil 5:3 v korist tržaškega moštva.

Bolj počasi je šlo na Tržaškem in Goriškem, kjer je vlada še vedno izigravala oba sosedna naroda. Za tržaško okolico je sam magistrat izjavil, da je slovenska. Prvi italijanski razred so odprli na škedenjski šoli leta 1879. Nato po vrsti v Rojanu l. 1880, v Barkovljah 1888, pri Sv. Ivanu 1907.

Kjer ni šlo drugače, je vlada v ustavi zaježene narodne pravice omejevala z dvojezičnimi šolami. Okrog leta 1870 je bilo na vsem Primorskem, od Trente do Milja, 136 slovenskih in 49 mešanih šol. Na Koroškem so vladale še slabše razmere, tam so imeli 4 slovenske, 74 mešanih šol, ostale pa samo nemške.

Vlada je tudi skrbela, da ni bilo preveč šol, ko se že ni mogla upirati zahtevam, da se odpirajo šole v materinem jeziku. Zato je tudi v Trstu in okolici moglo obiskovati osnovne šole le 55 otrok na sto, na Goriškem le 52; torej komaj pičla polovica.

Na tak način je monarhija, ki je imela v geslu besede: pravica je temelj države, zavirala naše narodno prebujanje. V čigavo škodo, se je pokazalo dobrih štirideset let kasneje.

Svetel vzgled

Brali smo, kako so se nenemški narodi v Avstriji morali boriti za vsako troho narodnih pravic. Posebno oster je bil boj našega naroda za lastne šole; skoraj brez upa

84

V SONCU in senci

(Usoda Habshuržanov)

R. B.

zmage, dokler je okoli Franca Jožefa stal germanski zid, ki ni pustil do vladarja nobenih prošenj.

Slovenci so po letu 1886 stopili v samoobrambo. Cesar jim ni dala vlada, kar je bila po ustavi dolžna dati, so si morali Slovenci sami, z lastnim denarjem in žrtvami, priboriti. Ta požrtvovalnost, ko so si gradili svoje šolstvo, bi morala še danes biti v svetel vzgled vsem nam, ki se borimo za šole v materinščini.

Ko smo Slovenci vedno bolj krepko zahtevali slovenske šole, so se Nemci začeli bati, da bodo nemški razredi na slovenskem ozemlju zginiti. Proti temu naravnemu razvoju so se skušali upreti z ustanovo posebnega šolskega društva — Schulvereina, ki je svojo mrežo razplelo tudi na Primorskem. Vsi otroci slovenskih železničarjev in orožnikov so morali obiskovati te potujočevalnice.

Kot protiobrambo so Slovenci l. 1886 ustanovili svoje šolsko društvo Družbo sv.

Cirila in Metoda. Delovala je predvsem v narodno ogroženih krajih na Koroškem in Primorskem, kjer so tudi Italijani imeli svojo Lego nazionale s podobnim namenom.

Še isto leto je dr. Anton Gregorčič ustanovil v Gorici pod okriljem društva Sloga dvorazredno dekliško šolo. Ze v septembru je začela delovati v ulici sv. Klare. Poučevala so Goričanki Pavla Leban, Marija Jeglič in Marija Jug iz Kobarida. Isto leto so Goričani obudili k življenju tudi podružnico Družbe sv. Cirila in Metoda.

Leta 1892 je v Gorici podpisalo 350 staršev prošnje za slovensko šolo. Minister Gautsch se je kar čudil, odkod so se Slovenci zbrali, ko je vedno prejemal poročila, da na Goriškem ljudje nočejo slovenskih šol. Odločna samoobramba je imela uspeh. Slogina šola je imela že tri razrede. Nad 40 deklic so morali zaradi pomanjkanja prostorov celo odsloviti.

(Nadaljevanje)

12

Za
naše

animališče

veliki

detektiv

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU
V soboto, 6. junija, ob 21. uri v Avditoriju v Trstu
krstna predstava
PAOLO LEVI

PO ČEM JE RESNICA
komedija v dveh dejanjih
Režiser: A. Marti, k. g. — Scenograf: M. Butina
Prevedel: Ivan Skušek
V nedeljo, 7. junija, ob 17. uri v Avditoriju v Trstu,
v torek, 9. junija, ob 20.30 v kino dvorani v Skednju

PO ČEM JE RESNICA

KROZEK SLOVENSKIH IZOBRAZENECV v Trstu vabi na sestanek, ki bo v petek, 12. junija, ob 20.30 v Trstu, ul. Commerciale 5/I. Na sporedu je

»AKTUALNO PREDAVANJE«

KROZKA SLOVENSKIH IZOBRAZENECV v Trstu in Gorici vabita na celodnevni izlet, ki ga priredita z avtobusom v nedeljo, 14. junija, v Beneško Slovenijo. Prijaviš se lahko najkasneje do 10. junija v Trstu, ul. Commerciale 5/I. (tel. 28-770), ali pa v Gorici na Travniku 18/II., kjer boš vsak delavnik od 9.30 do 12.30 dobil potrebna pojasnila.

VAZNO ZA VAJENCE

V Gorici so začeli nabirati vajence, ki bodo šli na izpopolnjevanje v zahodnonemška industrijska podjetja. Tečaj bo od 1. oktobra 1959 do 30. septembra 1960. Razpisanih je 50 mest. Od 1. julija do 30. sept. bodo obiskovali posebne tečaje za nemščino in nemško tehnično izrazoslovje. Morebitne prošnje je treba nasloviti na Delavski urad v Gorici do 10. junija.

SOLA GLASBENE MATICE

priredi v nedeljo, 7. junija, ob 16.30 v kino dvorani v Boljuncu **NASTOP SVOJIH GOJENCEV.**

ŠOLSKO RAZSTAVE

Didaktično ravnanje pri Sv. Ivanu sporoča, da bodo razstave na osnovnih šolah pri Sv. Ivanu, v Barkovljah, Rojanu in v otroškem vrtcu pri Sv. Ivanu odprte 7., 8. in 9. junija od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Razstavi osnovne in strokovne šole na Katinari pa si starši in prijatelji mladine lahko ogledajo 13., 14. in 15. junija od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.

SOLSKO OBVESTILO

Na slovenski osnovni šoli v Dolini bo razstava ročnih del in risb v nedeljo, 7. junija, od 9. ure dalje do večera.

Ta dan bo ob 17. uri tudi zaključna šolska prireditev z naslednjim sporedom:

IZGUBLJENI RAJ, pravljica igra v 3 dejanjih;
Pavliha in policaj, smešna enodejanka;
pevske točke.

Vljudno vabljeni ljubitelji šolske mladine in starši.

SOZALJE

Gospodični Tatjana Godina izrekajo ob boleštni izgubi njenega očeta, g. Josipa Godine, sozalje prijatelji iz Krožka slov. izobražencev v Trstu.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477